

Подвальна Н.Е. ст. викладач ОНЕУ

Перспективи економічного та інноваційного розвитку регіонів
ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА - РЕГІОНАЛЬНИЙ
АСПЕКТ

У тезах розглянуто питання щодо необхідності розробки відповідного інструментарію та методичних підходів проведення аналізу ефективності діяльності підприємств готельного господарства які є важливою складовою сфери послуг, а їх ефективне функціонування може бути індикатором позитивних змін в економіці регіонів та держави в цілому

Питання специфіки регіонального розвитку насамперед полягають у невідповідності швидкості розвитку окремих галузей, виробництва, видів діяльності у регіоні і в середньому по державі. Тому вирішення багатьох соціальних, економічних, екологічних, науково-технічних, виробничих і організаційних проблем і вибір стратегії оптимального розподілу ресурсів вимагає розгляду регіону як комплексу економічних систем, що формують його як єдине ціле.

Система регіональних ринкових відносин спирається на господарську діяльність основної виробничої ланки – фірми, підприємства, об'єднання, сукупність яких і утворюють економічні системи. Саме тут створюється вся сукупність матеріальних благ і послуг, беруть свої джерела ресурси, що йдуть на розвиток виробництва й інші суспільні статки. Тільки у випадку успішної роботи основної виробничої ланки можуть успішно вирішуватися різноманітні питання, пов'язані з розвитком регіонів.

Світова практика свідчить, що раціональне використання природно-рекреаційних ресурсів у багатьох країнах приносить їм великі прибутки. Проте ці можливості як в Україні в цілому, так і в окремих регіонах використовуються недостатньо. Особливо помітним це виявилось в останні роки.

Одеський регіон має всі реальні можливості та потенціал для розвитку туризму і готельного господарства, як основної його складової. Місто Одеса та Одеська область відносяться до групи регіонів-лідерів за кількістю підприємств готельного господарства, що пов'язано з унікальними рекреаційними даними регіону, курортними можливостями та наявністю центрів туристичних потоків. В останні роки в готельному комплексі Одеського регіону спостерігалися значні зміни: поряд з новими інвестиційними проектами, періодично змінюється статус готельних підприємств, оскільки частина з них переходить в оздоровчий комплекс, або через нерентабельність готелі передаються в оренду фізичним та юридичним особам.

Характеристика питомої ваги основних показників розвитку готельного господарства Одеського регіону в загальному їх обсязі по Україні наведена в табл. 1.

Таблиця 1

Питома вага Одеського регіону в Україні за основними показниками діяльності підприємств готельного господарства у 2004-2010 р.р., %*

Показник	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Кількість готельних підприємств	6,2	6,4	6,0	5,6	5,1	4,8	4,7
Місткість готельних підприємств	6,4	6,3	6,1	6,0	5,9	5,6	5,3
Обслуговано всіх приїжджих	6,9	7,4	7,0	6,6	5,3	5,9	5,1
Обслуговано іноземних приїжджих	8,8	7,0	6,9	6,7	5,6	6,0	5,7
Доходи від експлуатації готельних підприємств	7,3	6,8	6,9	6,6	5,4	6,8	6,2
Доходи від основного виду діяльності	7,3	6,8	6,8	6,4	5,1	6,3	5,7

Частка підприємств готельного господарства Одеського регіону в загальній їх кількості по Україні за останні роки постійно зменшується. Також відбувається зменшення частки кількості міст, що припадає на одне готельне підприємство. Ця динаміка по Одеському регіону не співпадає з динамікою в цілому по Україні.

Кількість обслугованих приїжджих на готельних підприємствах Одеського регіону за останні роки зменшилась, за рахунок розширення альтернативних видів туризму та відпочинку в інших регіонах України та країнах світу.

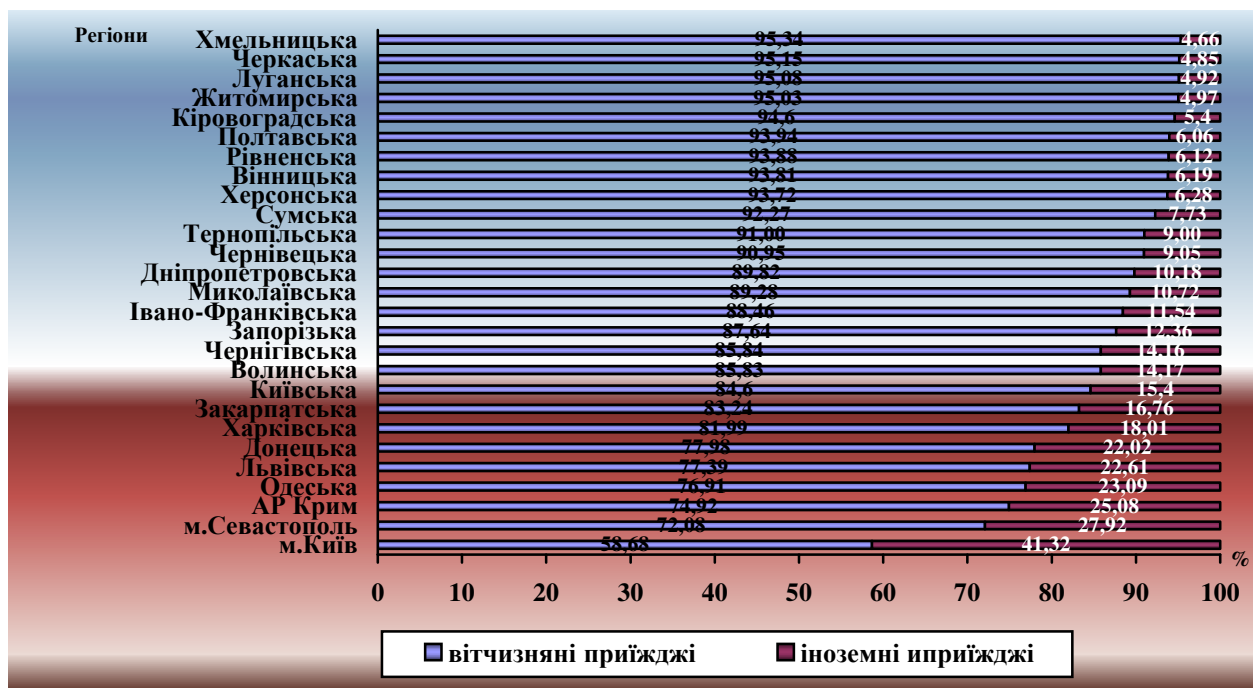

Рис. 1. Структура приїжджих, що були обслуговані підприємствами готельного господарства України по регіонах у 2010 р.

Все це призвело до постійного зменшення частки доходів від експлуатації готельних підприємств та частки доходів від основного виду діяльності.

За період, який вивчався, на підприємствах готельного господарства України темпи зростання витрат постійно перевищують темпи зростання доходів, а це в свою чергу свідчить про неефективну роботу даної галузі, а крім того призвело до її збитковості (рис. 2).

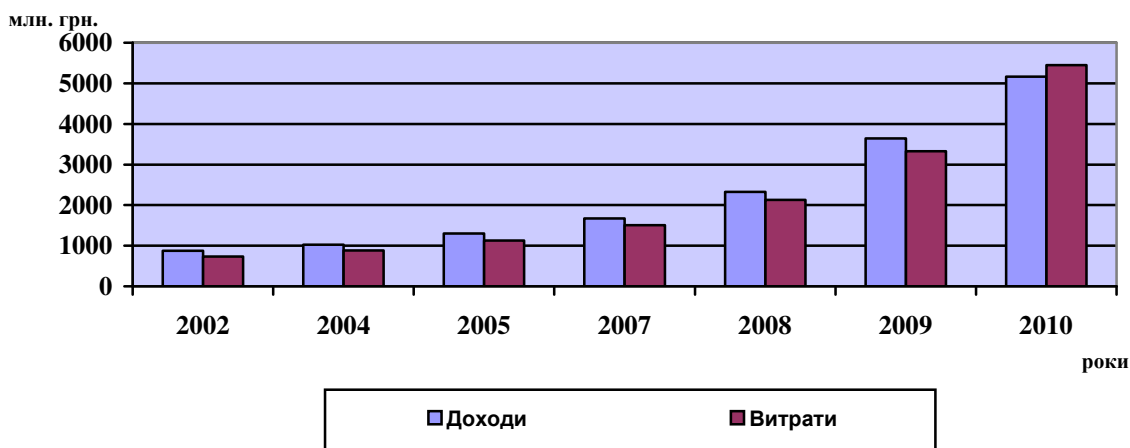

Рис. 2. Динаміка доходів та витрат підприємств готельного господарства України за 2002 – 2010 р.р.

Виходячи з вищенаведеного, виникає необхідність розгляду питань щодо оцінювання ефективності господарської діяльності підприємств даної галузі на основі системи часткових та узагальнюючих показників. До часткових відносяться показники, що характеризують ефективність використання основного та оборотного капіталу, робочої сили, які формуються під впливом операційної, фінансової та інвестиційної діяльності. До узагальнюючих показників ефективності господарської діяльності відносять показники формування засобів та їх джерел, сукупного, власного і позикового капіталу, фінансового стану, прибутку, рентабельності продукції та капіталу, реалізації продукції, аналіз якості, ритмічності й асортименту виробленої продукції (робіт, послуг).

Згідно з традиційними постулатами оцінки ефективності, фінансового стану та діагностики банкрутства, які відстоюються переважно більшістю вітчизняних та російський фахівців, аналіз ґрунтується на розрахунку чотирьох, п'яти, шести груп фінансових показників. А висновки щодо

ефективності діяльності та якості фінансового стану робляться на підставі простого зіставлення фактичних показників оцінки ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості, стабільності і т.і. з їх нормативними значеннями. Основні наукові дискусії точаться навколо того, скільки груп показників слід виокремлювати, які класифікаційні ознаки відповідних груп, яким має бути перелік фінансових показників окремих груп і т. і.

Усі методики, які підходять для оцінки ефективності господарської діяльності, можна розподілити наступним чином:

- 1) методики оцінки фінансового стану на основі нормативних значень фінансових коефіцієнтів;
- 2) діагностика кризового стану підприємств із застосуванням комплексних багатofакторних моделей прогнозування загрози настання банкрутства на основі нормативних значень єдиного інтегрального показника;
- 3) якісна оцінка кризових явищ в діяльності підприємств на основі бальної системи оцінювання.

У вітчизняній практиці значного поширення набули дві групи методик аналізу фінансового стану, які й репрезентують традиційний підхід до оцінки ймовірності загрози фінансової кризи підприємства. Перша група ґрунтується на однофакторному аналізі показників фінансової звітності; друга - заснована на бальній системі оцінювання з визначенням індексу (класу) ризиковості фінансового стану підприємства. Спільним для методик обох груп є те, що вони передбачають вивчення простих математичних зв'язків між окремими позиціями фінансової звітності на основі обчислення певної вибірки показників (коефіцієнтів) та порівняння їх значень з нормативними та в динаміці.

Крім того більшістю методик рекомендується порівняння окремих показників із середньогалузевими значеннями. Однак, з точки зору математичної статистики, середньогалузеве значення показника не може слугувати як критичне чи оптимальне, оскільки показує лише середньоарифметичну величину, яка не враховує різну питому вагу підприємств, що мають значення показників вище та нижче від середньогалузевих, отже не відбувається врахування галузевої специфіки.

При проведенні аналізу основних існуючих методик та методик впроваджених відповідними міністерствами та відомствами, було встановлено, що серед найбільш суттєвих недоліків традиційного аналізу, який домінує сьогодні у вітчизняній практиці можна виділити такі:

- неврахування галузевих особливостей об'єкту аналізу;
- недостатнє теоретичне та емпіричне обґрунтування критичних точок (чи інтервалів) для окремих фінансових індикаторів, як наслідок, довільність фіксування нормативних значень фінансових показників;
- суб'єктивність формування вибірки показників, які підлягають аналізу та не врахування критерію мультиколінеарності;
- неврахування (або суб'єктивність врахування) факту різної вагомості впливу окремих показників на загальні результати аналізу;

Таким чином, ми можемо зробити висновок, що готельне господарство є важливою складовою сфери послуг України. Його ефективне функціонування може бути індикатором позитивних змін в економіці регіонів та держави в цілому, а також важливою передумовою інтенсифікації міжнародних зв'язків та інтеграції країни у світове співтовариство. Пріоритетним напрямком розвитку сфери готельних послуг є доведення їхньої якості до міжнародних стандартів та удосконалення туристичних технологій, впровадження нових видів і форм обслуговування, що дозволить у більш повному обсязі задовольнити потреби клієнтів. А для покращення ефективного функціонування готельного господарства України особливої ваги набувають питання вдосконалення методологічного та методичного забезпечення управління діяльністю підприємств готельного господарства. Насамперед, розробки відповідного інструментарію та методичних підходів проведення аналізу ефективності діяльності готельного господарства України в цілому та окремих її регіонів тому що питання розроблення системи оцінки ефективності господарської діяльності підприємств розглядається на державному рівні, а тому потребує серйозного вивчення на предмет відповідності сучасним положенням теорії та практики господарювання.